NEPŘEMOŽENÁ

Sociální pracovnice, právnička, odpůrkyně diktatury, humanistka, která byla oddána sociální spravedlnosti a rovným právům – Milada Horáková – bojovala… a zemřela… za myšlenku lepšího života pro všechny. Její odpor proti nacistům a komunistům se stal součástí československého boje za svobodu. Toto je příběh jejího boje.

V pražské soudní síni vládla slavnostní atmosféra. Síň byla přeplněná diváky, což bylo v komunistickém Československu vzácné, takže to vypadalo spíše jako slavnost než jako monstrproces s 13 československými svobodomilovnými vlastenci. Hlavním obžalovaným v tomto zinscenovaném procesu byla Milada Horáková. Tak začala likvidace vůdčích československých demokratů komunistickým režimem.

Doktorka práv, někdejší pracovnice na pražském magistrátu, poslankyně parlamentu a 48letá česká vlastenka pevně čelila slovním útokům rudého žalobce. „Milado Horáková, jste zrádce vlády lidu Československa. Co řeknete na svou obhajobu?“ Na svou obhajobu? Milada se usměje. Je toho tolik co říci. Ale kde začít? Téměř před pětadvaceti lety…

Prepared by The Mercer, Howard Company

Ač měla být právničkou, její láska k lidem přivedla Miladu Horákovou do čela Oddělení péče o děti při Ústředním sociálním úřadu pražského magistrátu. Zde založila systém pěstounských domovů a definovala řádný postup adopcí dětí. Právnické vzdělání jí pomáhalo řešit kriminalitu mladistvých a řídit soustavu dětských domovů a ústavů pro sirotky a mentálně postižené děti.

Její boj za svobodu a sociální spravedlnost se realizoval prostřednictvím Ženské národní rady. Ze všech sil se snažila pomáhat ostatním.

Milada dalších 15 let neúnavně pracovala na přípravě důležité legislativy pro československý parlament. Pracovala na zákonech, které omezily pracovní dobu na osm hodin, potlačovaly prostituci, chránily lidi pracující doma, zakazovaly dětskou práci..., a na mnoha dalších sociálních právních normách.

Jakožto předsedkyně Rady československých žen byla také členkou Mezinárodní ženské organizace. Procestovala mnoho zemí, aby reprezentovala československé ženy. Tak rovněž předvídala hrozbu nenasytnosti Hitlerovy diktatury.

Milada varovala své krajany, že Hitlerovi nelze věřit, že válka je nevyhnutelná. Zatímco Hitler mluvil o míru, mohutná nacistická válečná mašinérie se převalila přes hranice Československa 15. března roku 1939. Když Němci porušili své sliby a znesvětili jednu z předních demokracií střední Evropy, Milada se zavázala, že pomůže svrhnout německé okupanty…

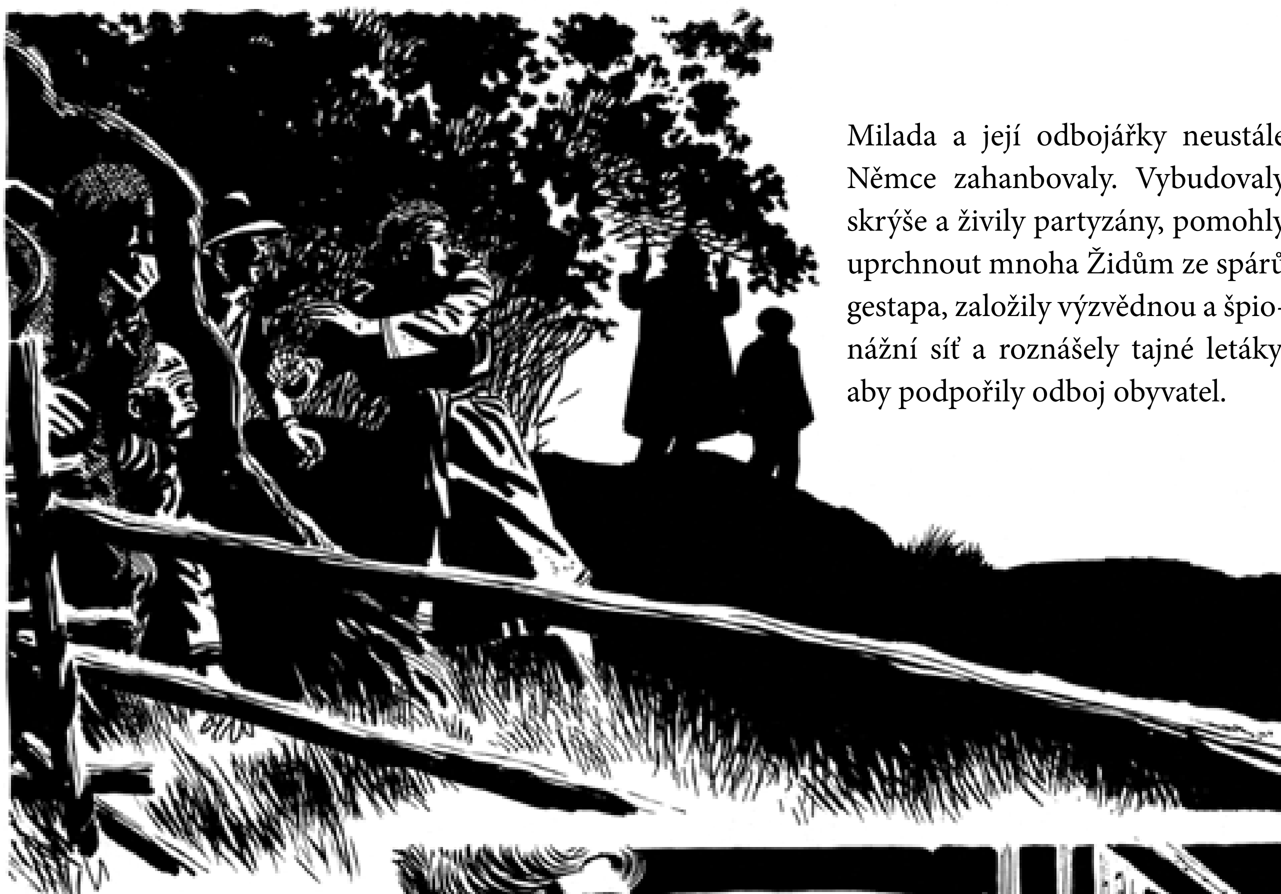

…a organizovala ženské odbojové hnutí. Milada Horáková byla oblíbená mezi mnoha organizacemi sociální péče. Lidé ji znali a důvěřovali jí. Dokázala tak zformovat podzemní armádu bývalých sociálních pracovnic v boji proti německému útlaku.

Zorganizovala podzemní hnutí tak, aby Němce zmátla. Namísto velkých shromáždění založila řetězec malých skupin. Pouze hlava každé skupiny znala své členy. Tito vůdcové se scházeli v bytech na různých místech nebo v doktorčině kanceláři. Když tedy gestapo zatklo jednu členku odboje, nemohlo provést hromadné zatýkání.

Milada a její odbojářky neustále Němce zahanbovaly. Vybudovaly skrýše a živily partyzány, pomohly uprchnout mnoha Židům ze spárů gestapa, založily výzvědnou a špionážní síť a roznášely tajné letáky, aby podpořily odboj obyvatel.

Milada zároveň pomáhala psát novou ústavu pro dobu, až budou nacisté poraženi. Skrze tajné rádio byla v neustálém spojení s československou vládou v londýnském exilu. Tak také předávala svou postupující práci na poválečné ústavě.

Nacisté chtěli Miladu už dlouhou dobu zatknout. Dozvěděli se o její práci na nové ústavě osvobozeného Československa a doufali, že ji chytí i s důkazem. Jednoho odpoledne vtrhlo gestapo do jejího venkovského domu a zatkli ji i s jejím manželem.

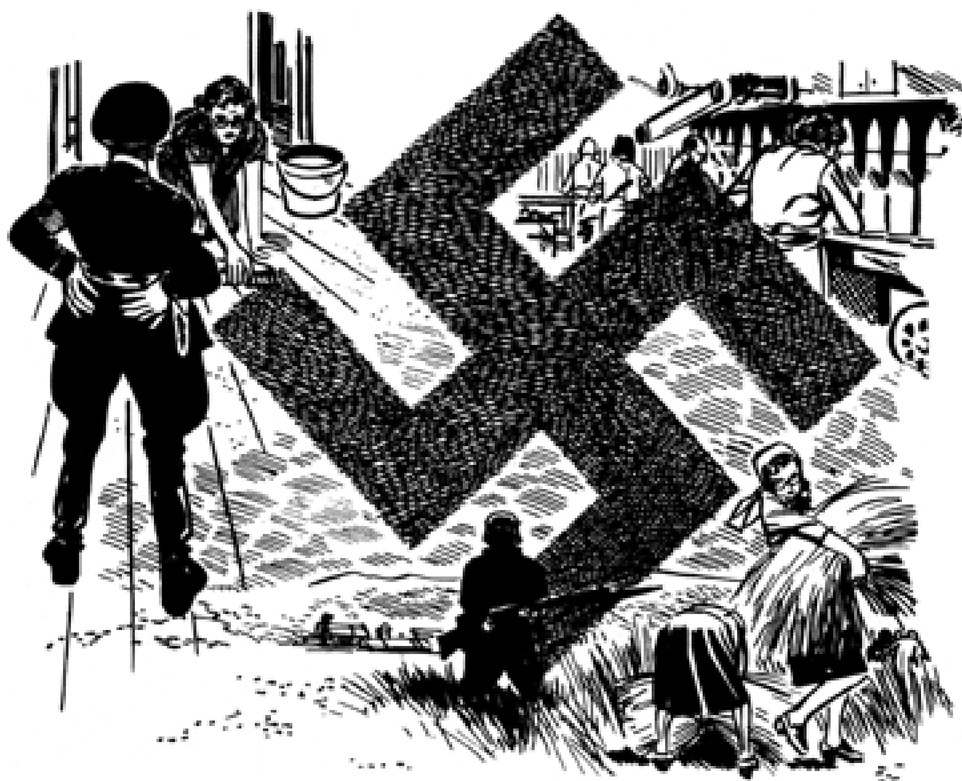
Ale Milada schovala poznámky k chystané ústavě do krabice od cukroví své dcery. Zatímco dávala své dcerce pusu na rozloučenou, pošeptala jí toto tajemství do ucha. Dcerka posléze dokumenty spálila.

Milada a její manžel byli rozděleni. Miladu vzali do centrály gestapa v Pečkově paláci, kde nelítostné výslechy dokázaly zlomit i nejstatečnější muže. Ale Milada, ačkoli byla vyslýchána mnohokrát, se nebála. Její odpovědi – všechno lži – se gestapu zdály navíc tak logické, že se jí podařilo nezradit ani jednoho odbojáře.

Gestapo ji vyslýchalo 15 měsíců a posílalo ji z jedné věznice do druhé. Nikdy však neposkytla ani náznak důkazu. Až do roku 1941, kdy Hitlerova armáda dobyla Francii a zatkla některé z jejích uprchlých spolupracovníků, si gestapo uprchlíky s Miladou vůbec nespojovalo.

Ačkoli ji donutili pracovat v podzemní továrně na střelivo, na polích zamořených komáry nebo uklízet gestapácké domácnosti, Milada si nikdy nestěžovala. Její všudypřítomný úsměv nacisty neustále provokoval. Její optimismus a naděje byly povzbuzením pro její spoluvězně.

Ve vězení v pevnosti Terezín strávila 16 měsíců na samotce, dalších 6 v temné, izolované kobce. Ačkoli Milada nikdy nemohla na čerstvý vzduch, byla spoutána řetězy, kousaly ji obrovské krysy a k jídlu dostávala jen minimum polévky a vody, odmítla se nacistům podrobit.

Mnoho měsíců strávených na samotce otřáslo Miladiným zdravím. Jakmile však byla propuštěna mezi ostatní, bez ohledu na vlastní zdravotní stav se starala a pečovala o staré a nemocné vězně. Její nepoddajný duch byl zářným příkladem ostatním, slabším vězňům, kteří díky ní nacházeli odvahu.

Nakonec stanula před drážďanským soudem, kde jí hrozil trest smrti. Ale její výmluvnost a strach Němců z toho, aby z ní neudělali mučednici, jí nakonec vynesly odsouzení k nuceným pracím.

Po roce v německém koncentračním táboře byla osvobozena vítěznou americkou armádou. Když se vracela do Československa, slíbila si, že bude pokračovat v boji za lidská práva a sociální spravedlnost a že bude pomáhat těm, kdo trpěli pod útlakem nacistů.

Milada se domů vrátila po 5 hrozných letech strávených ve vězení, v koncentračních táborech a mučírnách. Šťastně se shledala se svým invalidním mužem a dcerou. Oba dva zázračně přežili německou tyranii.

„Věřím ve svobodu a rovnost všech. Činí mě to zrádcem?“ Davem diváků, kteří sledovali proces, to zašumělo. Milada Horáková se nyní postavila také komunistům, novým vládcům Československa.

Komunistický žalobce zuří. Ví, že nad ním Milada získala převahu. Hystericky zakřičí: „Jste zrádcem lidové demokracie Československa! Dosvědčím, že Miladu Horákovou platili kapitalisté, že byla špiónem západních mocností, válečným štváčem, že chtěla docílit bombardování Prahy, smrti mnoha žen a dětí, že chtěla, aby Němci vládli Československu!“ Padla řada dalších absurdních obvinění. Proces pokračuje…

Se starostí o nově získanou svobodu Československa, kterou chtěla ochránit před dalším podmaněním, Milada úspěšně vstoupila do parlamentu. Založila fond politických vězňů a prosadila zákon, který zajistil příspěvky rodinám obětí nacismu.

Řekla svým přátelům, že Československo čelí nové hrozbě. Ruský komunismus pronikal do vlády, a ačkoli dělníkům a rolníkům sliboval hory doly, ve skutečnosti chtěl převzít vládu a zrušit práva svobodných lidí.

Když se ucházela o znovuzvolení, postavila svou kampaň na boji za svobodu tisku, svobodné právo na práci, svobodu shromažďování a za další individuální svobody. Varovala lidi před zrádnými stalinisty, kteří ve skutečnosti jednají pouze v zájmu ruského imperialismu.

Komunisté si uvědomili, že lid Miladu Horákovou zbožňuje. A tak ji oslovili, zdali by se k nim nechtěla přidat a pracovat na sociální legislativě. Ale Milada prohlédla jejich lstivost a odmítla.

Poté, co pronikli do vlády a získali kontrolu nad důležitými odborovými svazy, policií a armádou, zorganizovali komunisté převrat. V únoru roku 1948, s pomocí hrozby blízké sovětské armády, úspěšně svrhli demokratickou vládu v Československu. Československo podruhé v rozmezí méně než deseti let ztratilo svou svobodu.

Aby potlačili opozici a posílili svůj vliv na lidi, uchýlili se komunisté k nočním zatýkáním, ke kterým neměli právní oprávnění. Jejich teror zasel hrůzu do mnoha srdcí.

Ti, kteří v parlamentu bojovali za lidská práva a sociální spravedlnost, byli taktikou nového režimu zděšeni. Žádali Miladu o radu. Odpovídala: „Rezignovala jsem, ale nevzdávám se. Vybrala jsem si přímou cestu a po té hodlám jít.“

I poté, co se vrátila k práci pražské sociální pracovnice, Milada nepřestávala bojovat proti komunismu. Při každé příležitosti o něm mluvila s lidmi a přirovnávala „lidovou demokracii“ k Němcům, protože neviděla žádný rozdíl mezi komunistickou a nacistickou touhou po moci. Obě formy diktatury se skrývají za slogany o míru, ačkoli se připravují na válku…

Když odmítla kompromis, komunisté ji označili jako nepřítele číslo 1. Ačkoli jí přátelé radili, aby opustila zemi, odmítla utéct. Komunisté jí odposlouchávali telefon, její služebná byla špeh. Milada Horáková čelila výhrůžkám, ale nakonec byla zatčena.

Komunistická tajná policie proti ní nemohla najít žádné důkazy. Proto brutálně mučila jiného nevinného člověka a donutila jej, aby podepsal „přiznání“, ve kterém obvinil i Miladu Horákovou.

Ve vězení tajná policie Miladu vyslýchala nepřetržitě 56 hodin. Ačkoli jí odepřeli jídlo a vodu, nepřestávala prohlašovat svou nevinu. Nakonec byla omámena léky a donucena k falešnému doznání viny.

Nyní, po šesti měsících ve vězení – zbitá a zmučená – se Milada statečně postavila i komunistům. Neohroženě pronesla závěrečnou řeč: „Stavím se proti takzvané lidové demokracii, protože ji nepovažuji za demokratickou. Pracovala jsem proti ní. Pokud se stane zázrak a budu osvobozena, budu proti ní pracovat znovu.“

Neoblomní soudci ji odsoudili k smrti. Celé Československo bylo zděšeno. Ve svobodných zemích se vzedmula vlna rozhořčení. Konala se protestní shromáždění a sepisovaly se petice adresované přímo Stalinovi.

Komunisté udělali to, na co si nacisté nikdy netroufli.
Dne 27. června 1950 byla Milada Horáková popravena.

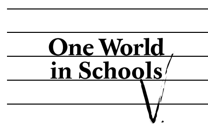
ZAKÁZANÉ
PÁSMO

Kreslený příběh o životních osudech Milady Horákové byl poprvé publikován v USA v roce 1951. První české vydání vychází v rámci projektu Příběhy bezpráví u příležitosti 60. výročí popravy doktorky Horákové.

Projekt Příběhy bezpráví přináší do škol téma našich dějin od roku 1918 do současnosti:
– dokumentární a hrané filmy
– metodické materiály pro učitele
– pracovní listy, aktivity do hodin
– publikace, výstavy, seriály v novinách
– studentské literární soutěže a týmové projekty
Tento projekt je součástí vzdělávacího programu Jeden svět na školách společnosti Člověk v tísni.
www.pribehybezpravi.cz.

Člověk v tísni, o. p. s.
Šafaříkova 24
120 00 Praha 2

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program „Evropa pro občany“

Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe

STÁTNÍ FOND ČESKÉ REPUBLIKY PRO PODPORU A ROZVOJ ČESKÉ KINEMATOGRAFIE

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah sdělení odpovídá výlučně autor.
Sdělení nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.